

Predmet C-262/21 PPU

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

23. travnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Korkein oikeus (Finska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

23. travnja 2021.

Tužitelj:

A

Tuženik:

B

**ODLUKA KORKEIN OIKEUSA [VRHOVNI SUD, FINSKA]
[omissis] 1 (15)**

[omissis]

Datum: 23. travnja 2021.

Broj 615

TUŽITELJ: A

TUŽENIK: B

SUDSKI POSTUPAK: Predaja djeteta u skladu s Haškom konvencijom

Zahtjev za prethodnu odluku upućen Sudu Europske unije

ZAHTJEV ZA PRIMJENU HITNOG POSTUPKA

Korkein oikeus (Vrhovni sud) traži da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom prethodnom postupku u skladu s člankom 107. Poslovnika Suda.

Okolnosti koje opravdavaju primjenu hitnog postupka detaljno su navedene u popratnom dopisu.

ODLUKA KORKEIN OIKEUSA (VRHOVNI SUD)

Predmet spora

- 1 Ovaj predmet odnosi se na zahtjev na temelju Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece sklopljene u Haagu 25. listopada 1980. (Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 1343., br. 22514; u daljnjem tekstu: Haška konvencija iz 1980.), u svrhu predaje u Švedsku djeteta koje je odvedeno u Finsku. U ovom se slučaju postavlja pitanje može li se odvođenje ili zadržavanje djeteta kvalificirati kao nezakonito ako jedan od roditelja, bez dopuštenja drugog roditelja, odvede dijete iz države njegova uobičajenog boravišta u drugu državu članicu Unije nakon što je tijelo države boravišta nadležno u području imigracije smatralo da u toj drugoj državi članici treba razmotriti zahtjeve za azil [**orig. str. 2.**] dotičnog djeteta i roditelja. Rješenje predmeta zahtijeva da se istodobno uzmu u obzir dva različita sustava koji se temelje na suradnji i povjerenju među državama članicama Unije. Postavljaju se pitanja o tumačenju Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles II.a), kao i Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III).

Relevantne činjenice

Okolnosti spora

- 2 Dvoje iranskih državljana, osoba A (u daljnjem tekstu: otac) i osoba B (u daljnjem tekstu: majka), najprije je od 2016. boravilo u Finskoj, potom od svibnja 2019. u Švedskoj. Na temelju dozvole boravka koja je odobrena ocu kao zaposlenoj osobi, majci je na temelju obiteljskih veza izdana dozvola boravka za Finsku u razdoblju od 28. prosinca 2017. do 27. prosinca 2021. i za Švedsku u razdoblju od 11. ožujka 2019. do 16. rujna 2020.
- 3 Zajedničko dijete stranaka, osoba C (u daljnjem tekstu: dijete), rođeno je u Švedskoj 5. rujna 2019. Dijete je imalo uobičajeno boravište u Švedskoj i oba roditelja zajednički koriste pravo na skrb. Odlukom švedskih tijela od 11. studenoga 2019. (koju je Upravni sud potvrdio presudom od 17. siječnja 2020.) tijela su preuzela skrb o djetetu i smjestila ga s majkom u dom socijalne skrbi.

- 4 Otac je 21. studenoga 2019. za dijete zatražio dozvolu boravka u Švedskoj na temelju obiteljske veze oca i djeteta. Majka je 4. prosinca 2019. za dijete zatražila dozvolu boravka u Švedskoj.
- 5 Majka je 7. kolovoza 2020. za sebe i dijete podnijela zahtjev za azil u Švedskoj, koji je opravdala navodeći obiteljsko nasilje koje nad njom izvršava otac i prijetnje nasiljem u ime časti povezane s očevom obitelji u Iranu. Odlukama od 27. listopada 2020. švedsko tijelo nadležno za imigraciju (Migrationsverket (Ured za migracije, Švedska)) odbacilo je zahtjeve za azil majke i djeteta kao nedopuštene, obustavilo postupak povodom zahtjeva za dozvolu boravka koji je otac podnio za dijete na temelju obiteljske veze te je trenutno izvršivim odlukama provelo transfer majke i djeteta u Finsku u skladu s člankom 29. stavkom 1. Uredbe Dublin III. Finska je 27. kolovoza 2020. potvrdila da je odgovorna za razmatranje majčina i djetetova zahtjeva za azil u skladu s člankom 12. stavkom [orig. str. 3.] 3. Uredbe Dublin III. Majka i dijete transferirani su u Finsku 24. studenoga 2020. Majka je 11. siječnja 2021. od Finske zatražila azil za sebe i dijete. Maahanmuuttovirasto (Državni ured za imigraciju, Finska) oduzeo je 26. ožujka 2021. majci dozvolu boravka koja joj je prethodno odobrena u Finskoj. U tijeku je razmatranje zahtjeva za azil.
- 6 Otac je 7. prosinca 2020. podnio tužbu protiv odluke švedskog tijela nadležnog za imigraciju od 27. listopada 2020. u pogledu dozvole boravka na temelju obiteljske veze, kao i transfera djeteta u Finsku. Presudom od 21. prosinca 2020. Upravni sud kojem je podnesena ta tužba (migrationsdomstolen (Upravni sud koji odlučuje o imigracijskim pitanjima, Švedska)) poništio je odluke tijela nadležnog za imigraciju i vratio predmet tom tijelu radi donošenja nove odluke jer otac djeteta nije bio saslušan tijekom postupka. Odlukom od 29. prosinca 2020. švedsko tijelo nadležno za imigraciju, nakon što je dijete napustilo državno područje, obustavilo je postupak u predmetima koji se odnose na dijete, a koji su se pred njim vodili, uključujući postupak povodom zahtjeva za azil koji je majka podnijela za dijete. Upravnom sudu podnesena je 19. siječnja 2021. tužba protiv te odluke. Presudom od 6. travnja 2021. Upravni sud odbio je zahtjeve koji se, među ostalim, odnose na donošenje naloga za izdavanje dozvole boravka djetetu na temelju obiteljske veze i predaju djeteta u Švedsku u skladu s Uredbom Dublin III.
- 7 Otac je 5. siječnja 2021. ponovno od švedskog tijela nadležnog za imigraciju zatražio dozvolu boravka na temelju obiteljske veze. U tijeku je razmatranje tog zahtjeva.
- 8 Istodobno, u Švedskoj je u tijeku postupak između stranaka u kojem se odlučuje o skrbi nad djetetom. Švedski prvostupanjski sud [Västmanlands tingsrätt (Prvostupanjski sud u Västmanlandu, Švedska)] zadržao je u rješenju u postupku privremene pravne zaštite iz studenoga 2020. zajedničko pravo oba roditelja na skrb nad djetetom. Djetetova majka osporava nadležnost tog suda za odlučivanje u predmetu nakon što je dijete transferirano u Finsku. U tijeku je ispitivanje predmeta.

- 9 Otac je 21. prosinca 2020. Helsingin hovioikeusu (Žalbeni sud u Helsinkiju, Finska) podnio žalbu za donošenje naloga za hitnu predaju zajedničkog djeteta stranaka u njegovu državu boravišta, odnosno Švedsku. Majka je najprije tražila da se utvrdi da je žalba nedopuštena, ili podredno, da je se odbije.
- 10 U podnesku od 26. siječnja 2021. koji je priopćilo Helsingin hovioikeusu (Žalbeni sud u Helsinkiju), švedsko tijelo nadležno za imigraciju utvrdilo je da ni dijete ni majka nemaju važeću dozvolu boravka u Švedskoj, kao ni pravo ulaska u Švedsku ili boravka u njoj. **[orig. str. 4.]**

Odluka Helsingin hovioikeusa (Žalbeni sud u Helsinkiju) od 25. veljače 2021.

- 11 Helsingin hovioikeus (Žalbeni sud u Helsinkiju) odbio je zahtjev koji se odnosi na predaju djeteta. Prema mišljenju tog suda, u tom predmetu nema razloga smatrati da je majka nezakonito odvela dijete iz njegove zemlje boravišta. Dok je živjela u Švedskoj, djetetova majka izričito je zatražila azil u Švedskoj za sebe i dijete. Majka je 2. rujna 2020. podnijela zahtjev za isključivo pravo na skrb nad djetetom, na dan kad ju je švedsko tijelo nadležno za imigraciju već obavijestilo da je Finska odgovorna za razmatranje njezina i djetetova zahtjeva za azil. To pokazuje da majčina namjera nije bila promijeniti mjesto boravišta djeteta na način na koji bi to utjecalo na međunarodnu nadležnost u postupcima u pogledu prava na skrb.
- 12 Prema mišljenju Helsingin hovioikeusa (Žalbeni sud u Helsinkiju) nema ni razloga smatrati da je zadržavanje djeteta nezakonito, iako je švedski Upravni sud naknadno poništio odluku švedskog tijela nadležnog za imigraciju i vratio predmet tom tijelu radi donošenja nove odluke i iako djetetov otac nije dao svoj pristanak za djetetov boravak u Finskoj. Hovioikeus (Žalbeni sud) smatrao je da se majka mogla legitimno pozvati na informacije koje je dostavilo švedsko tijelo nadležno za imigraciju i koje se odnose na trenutnu izvršivost odluke, na ograničenja u pogledu ulaska djeteta na državno područje, kao i na razmatranje djetetova zahtjeva za azil u Finskoj. Također nije trebalo zaključiti da je majka zloupotrijebila propise u području azila.

Žalba pred Korkein oikeusom (Vrhovni sud)

- 13 Otac u svojoj žalbi zahtijeva da se donese nalog za hitnu predaju zajedničkog djeteta stranaka u njegovu državu boravišta, odnosno Švedsku.
- 14 U svojem odgovoru na žalbu majka zahtijeva da se žalba odbije.

Pravna pravila

Predaja djeteta

Haška konvencija iz 1980.

- 15 Članak 1. Haške konvencije iz 1980. glasi kako slijedi:

„Ciljevi ove konvencije su:

(a) osigurati što brži povratak djece protupravno odvedene ili zadržane u nekoj državi ugovornici [...]” **[orig. str. 5.]**

16 Članak 3. prethodno navedene konvencije određuje sljedeće:

„Odvođenje ili zadržavanje djeteta smatra se protupravnim:

(a) ako predstavlja povredu prava na skrb koje je osobi, ustanovi ili nekom drugom tijelu, zajednički ili pojedinačno, dodijeljeno na temelju prava države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja; i

(b) ako se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja to pravo uistinu i ostvarivalo zajednički ili pojedinačno, ili bi se bilo ostvarivalo da nije došlo do odvođenja ili zadržavanja.”

17 Članak 13. Konvencije glasi kako slijedi:

„[...] sudsko ili upravno tijelo države kojoj je zahtjev upućen nije dužno odrediti povratak djeteta ako osoba, institucija ili drugo tijelo koje se protivi njegovu povratku dokaže da:

[...]

(b) postoji ozbiljna opasnost da bi povratak izložio dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način doveo dijete u nepodnošljiv položaj. [...]”

18 Člankom 20. Konvencije predviđa se sljedeće:

„Povratak djeteta na temelju odredaba članka 12. može se odbiti ako bi to bilo protivno temeljnim načelima zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda države kojoj je zahtjev podnesen.”

Pravo Unije

19 Uvodna izjava 17. Uredbe Bruxelles II.a glasi kako slijedi:

„U slučajevima nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta, predaja djeteta trebala bi se postići bez odlaganja, pa bi se u tu svrhu i dalje primjenjivala Haaška konvencija od 25. listopada 1980., dopunjena odredbama ove Uredbe, posebno njezin članak 11. [...]” **[orig. str. 6.]**

20 Uvodnom izjavom 33. te uredbe predviđa se sljedeće:

„Ova Uredba priznaje temeljna prava i poštuje načela Povelje o temeljnim pravima Europske unije. Ona posebno nastoji osigurati poštovanje temeljnih prava djeteta, opisanih u članku 24. Povelje o temeljnim pravima Europske unije.”

- 21 Članak 2. točka 11. te uredbe predviđa da je odvođenje ili zadržavanje djeteta nezakonito ako

„(a) je riječ o kršenju prava na skrb stečenog sudskom odlukom ili primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom u skladu s pravom države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova odvođenja ili zadržavanja; i

(b) pod uvjetom da su, u trenutku odvođenja ili zadržavanja, prava na skrb bila izvršavana, bilo zajednički ili samostalno, ili bi bila izvršavana, [da nije došlo do] odvođenja ili zadržavanja. Smatra se da se pravo na skrb zajednički koristi kada, u skladu sa sudskom odlukom ili primjenom prava, jedan nositelj roditeljske odgovornosti ne može odlučivati o djetetovu boravištu bez pristanka drugog nositelja roditeljske odgovornosti”.

- 22 Članak 11. stavak 4. navedene uredbe određuje da

„Sud ne može odbiti predaju djeteta na temelju članka 13. stavka (b) Haaške konvencije iz 1980. ako je utvrđeno da su poduzete sve potrebne mjere za zaštitu djeteta po njegovu povratku.”

- 23 Članak 24. stavci 2. i 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima predviđa da

„[u] svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provode li ga tijela javne vlasti ili privatne institucije, primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta.

Svako dijete ima pravo na održavanje redovitog osobnog odnosa i izravan kontakt s oba roditelja, osim ako je to u suprotnosti s njegovim interesima.”

Nacionalno pravo

- 24 Predaja djeteta uređena je laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudestom (361/1983) (Zakon o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt). Odredbe tog zakona odgovaraju odredbama Haške konvencije iz 1980.

- 25 Na temelju članka 30. Zakona o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt, kako je izmijenjen Zakonom 186/1994, valja naložiti hitnu predaju djeteta koje se nalazi u Finskoj, koje je nezakonito odvedeno iz države u kojoj ima uobičajeno boravište ili koje je nezakonito zadržano, ako je dijete neposredno prije odvođenja ili zadržavanja imalo uobičajeno boravište u državi koja je stranka Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima [**orig. str. 7.**] međunarodne otmice djece (Haška konvencija).

- 26 Na temelju članka 32. stavka 1. Zakona o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt, kako je izmijenjen Zakonom 186/1994, odvođenje ili zadržavanje djeteta smatra se nezakonitim:

(a) ako predstavlja povredu prava na skrb koje je osobi, ustanovi ili nekom drugom tijelu, zajednički ili pojedinačno, dodijeljeno na temelju prava države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja; i

(b) ako se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja to pravo uistinu i ostvarivalo zajednički ili pojedinačno, ili bi se bilo ostvarivalo da nije došlo do odvođenja ili zadržavanja.”

- 27 Članak 34. Zakona o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt, kako je izmijenjen Zakonom 186/1994, odnosi se na razloge za odbijanje. Na temelju te odredbe zahtjev za predaju djeteta može se odbiti

[...]

2. ako postoji ozbiljna opasnost da bi predaja izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj; [...]

Ako je dijete neposredno prije nezakonitog odvođenja ili zadržavanja imalo uobičajeno boravište u državi članici iz članka 2. točke 3. Uredbe Bruxelles II.a, mjere predviđene člankom 11. stavkom 4. navedene uredbe primjenjuju se usto u pogledu odbijanja zahtjeva za predaju djeteta na temelju prethodno navedenih odredbi stavka 1. točke 2.

Transfer podnositelja zahtjeva za azil u odgovornu državu članicu

Pravo Unije

- 28 Članak 12. stavak 3. Uredbe Dublin III (br. 604/2013) glasi kako slijedi:

„[...]

3. Kada podnositelj zahtjeva ima više od jednog važećeg dokumenta o boravku ili vize koje su izdale različite države članice, odgovornost za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu preuzimaju države članice prema sljedećem redoslijedu:

(a) država članica koja je izdala dokument o boravku koji osigurava pravo na najdulje vrijeme boravka [...]

- 29 Članak 29. navedene uredbe u pogledu transfera predviđa sljedeće:

„1. Transfer podnositelja zahtjeva ili druge osobe iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d) iz države članice moliteljice u odgovornu državu članicu **[orig. str. 8.]** provodi se u skladu s nacionalnim pravom države članice moliteljice, nakon savjetovanja među predmetnim državama članicama, čim je to praktički moguće, a najkasnije u roku od šest mjeseci nakon što je druga država članica prihvatila zahtjev za prihvrat ili ponovni prihvrat predmetne osobe ili nakon

konačne odluke o žalbi ili preispitivanju kada u skladu s člankom 27. stavkom 3. postoji suspenzivni učinak. [...]”

Nacionalna sudska praksa

- 30 Sud koji je uputio zahtjev dosad nije odlučivao o predmetu koji se odnosi na predaju djeteta u kojem je potrebno ocijeniti ima li odluka koja se odnosi na prijenos razmatranja zahtjeva za azil, donesena na temelju Uredbe Dublin III u drugoj državi članici, za posljedicu da odvođenje djeteta iz te države članice ili njegovo zadržavanje ne treba smatrati nezakonitim s obzirom na Hašku konvenciju iz 1980. ili Uredbu Bruxelles II.a.
- 31 Sud koji je uputio zahtjev u načelnoj odluci KKO 2016:65 odlučivao je o predmetu u kojem je otac djeteta čiji su roditelji imali zajedničko skrbništvo nezakonito odveo to dijete u Finsku. Ocu i djetetu potom je odobren azil i status izbjeglice u Finskoj. Djetetova majka zatražila je predaju djeteta u njegovu državu boravišta, odnosno Bjelarus, na temelju Haške konvencije iz 1980. Sud koji je uputio zahtjev smatrao je da azil odobren djetetu sam po sebi nije razlog da se ne primijeni obveza predaje iz Haške konvencije, a predaju treba ocijeniti na temelju razloga za odbijanje koji proizlaze iz Haške konvencije uzimajući u obzir interes djeteta. Nije bilo prepreka za predaju.
- 32 Iz načelne odluke KHO 2016:168 Korkein hallinto-oikeusa (Vrhovni upravni sud, Finska) proizlazi da su nacionalna tijela odbila zahtjev za produljenje dozvole boravka djeteta na temelju obiteljske veze koji je podnio otac. Prema toj odluci, dozvola boravka odnosi se na djetetovu mogućnost boravljenja u Finskoj. Mjesto ili zemlja boravišta djeteta ne može se utvrditi na temelju dozvole boravka jer utvrđivanje tog mjesta ili zemlje proizlazi iz ovlasti odlučivanja osoba koje imaju skrbništvo nad djetetom u skladu s onim što predviđa zakon o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt. Nakon što su razmotrili pitanje skrbi i djetetova boravišta, nacionalni sudovi smatrali su da je dijete pod zajedničkom skrbi oba roditelja i da živi s ocem. Nakon što je majka bez dopuštenja odvela dijete iz Finske u Rusiju, ruski sud koji je nadležan za razmatranje pitanja predaje djeteta naložio je, na temelju Haške konvencije iz 1980., predaju djeteta u državu njegova uobičajenog boravka, odnosno Finsku. **[orig. str. 9.]**
- 33 U prethodno navedenim odlukama nisu se primijenile ni Uredba Bruxelles II.a, ni Uredba Dublin III. U odluci KKO 2006:65 nije se pridala velika važnost odluci o azilu djeteta u okviru ocjene pitanja predaje navedenog djeteta. U odluci KHO 2016:168 pitanje boravka djeteta ocjenjivalo se odvojeno od pitanja povezanih s mjestom boravišta i predajom djeteta.

Nužnost zahtjeva za prethodnu odluku

- 34 Sud koji je uputio zahtjev treba odlučiti o pitanju predaje djeteta, koje je prethodno izneseno u točki 1. Švedska je bila država boravišta djeteta neposredno prije njegova navodnog nezakonitog odvođenja. Majka pred sudom koji je uputio zahtjev ističe da je Finska postala država boravišta djeteta najkasnije u trenutku

kad je švedsko tijelo nadležno za imigraciju objavilo da navedeno dijete nema ni pravo ulaska u Švedsku ni boravka u njoj jer je njegov spis o azilu u toj državi postao nevažeći. Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da pitanje koje treba riješiti nije pitanje promjene mjesta boravišta u odnosu na uobičajeno boravište, o kojem se često odlučuje u sudskoj praksi. On treba riješiti više pitanja koja ovise o tumačenju Uredbe Bruxelles II.a u slučaju u kojem je razlog za odvođenje djeteta iz njegove države boravišta, odnosno Švedske, odluka o prijenosu odgovornosti za razmatranje zahtjeva za azil koja je donesena na temelju uredbe Dublin III. Koliko je poznato sudu koji je uputio zahtjev, Sud u svojoj sudskoj praksi još nije zauzeo stajalište o takvim pitanjima o tumačenju.

- 35 U ovom se slučaju najprije postavlja pitanje je li riječ o nezakonitom odvođenju djeteta u smislu članka 2. točke 11. Uredbe Bruxelles II.a i članka 3. Haške konvencije iz 1980. Majka i dijete otišli su iz Švedske i došli u Finsku zbog zahtjeva koji je podnijelo švedsko tijelo nadležno za imigraciju i njegove odluke o državi članici odgovornoj za razmatranje zahtjeva za azil na temelju članka 12. stavka 3. točke (a), članka 18. stavka 1. i članka 29. stavka 1. Uredbe Dublin III, kao i činjenice da je finsko tijelo nadležno za imigraciju prihvatilo taj zahtjev. Odluka švedskog tijela nadležnog za imigraciju (od 27. listopada 2020.) u pogledu prijenosa razmatranja spisa podrazumijevala je da djetetov zahtjev za azil koji je majka podnijela u Švedskoj postaje nevažeći te je sadržavala odluke o obustavljanju postupaka povodom zahtjeva za boravak na temelju obiteljskih veza koji se odnose na dijete, a koje su zasebno podnijeli otac i majka. Odluka švedskog tijela nadležnog za imigraciju bila je trenutno izvršiva i zbog toga ni majka ni dijete više nisu imali pravo boravka u Švedskoj. Budući da je jasno i nesporno da je majka u Finskoj imala pravo duljeg boravka nego u Švedskoj, primjereno je postupila kad se slučaj razmatra s obzirom na mehanizam Uredbe Dublin III. Gledano na taj način, predmet ne sadržava nikakvo nezakonito odvođenje djeteta u smislu članka 3. Haške konvencije iz 1980. i [orig. str. 10.] članka 2. točke 11. Uredbe Bruxelles II.a.
- 36 Međutim, prema mišljenju djetetova oca, majka je u ovom slučaju koristila postupak azila u druge svrhe osim onih za koje je predviđen i nije zatražila očevu suglasnost za odvođenje djeteta iz Švedske u Finsku. Ako predmet razmotrimo s obzirom na pravila i odredbe Haške konvencije iz 1980. i Uredbe Bruxelles II.a o otmici djeteta, dijete čija oba roditelja imaju zajedničku skrb nezakonito je odvedeno iz države njegova boravišta, odnosno Švedske.
- 37 Ako se smatra, kao što je prethodno izneseno u točki 35., da nije riječ o nezakonitom odvođenju djeteta, slijedom toga valja ocijeniti postoji li nezakonito zadržavanje djeteta u smislu članka 3. Haške konvencije iz 1980. i članka 2. točke 11. Uredbe Bruxelles II.a s obzirom na to da je švedski Upravni sud potom poništio (21. prosinca 2020.) odluku švedskog tijela nadležnog za imigraciju da razmatranje zahtjevâ za azil djeteta prenese u Finsku, da zahtjeve za azil koje je majka podnijela u Švedskoj proglašuje nevažećima i da obustavi postupak povodom zahtjevâ za dozvolu boravka djeteta koje su otac i majka podnijeli u Švedskoj. Međutim, iz informacija dobivenih od švedskih tijela proizlazi da dijete i djetetova

majka u toj situaciji i dalje nemaju pravo otići u Švedsku i ondje boraviti. Ako se ocijeni da je ta okolnost relevantna, nije riječ o nezakonitom zadržavanju djeteta.

- 38 Ako se prethodno navedena pravila i odredbe Haške konvencije iz 1980. i Uredbe Bruxelles II.a, u vezi s odredbama Uredbe Dublin III o prijenosu razmatranja zahtjeva za azil, tumače na način da je riječ o nezakonitom odvođenju ili zadržavanju djeteta, treba ispitati i postoji li prepreka za predaju djeteta. Majka se poziva na članak 13. prvi stavak točku (b) i članak 20. Haške konvencije iz 1980. kao odredbe koje su u ovom slučaju prepreka za predaju djeteta.
- 39 Iz elemenata spisa proizlazi da su švedska tijela preuzela skrb nad djetetom kad je bilo staro otprilike dva mjeseca i da su ga zajedno s majkom smjestila u dom socijalne skrbi. Odluka o preuzimanju skrbi bila je na snazi do studenoga 2020. Iz elemenata spisa proizlazi da je to preuzimanje skrbi obrazloženo nasiljem u obitelji koje je pretrpjela majka. U ovom slučaju zato valja ispitati predstavlja li takvo preuzimanje skrbi i smještanje djeteta u dom socijalne skrbi prepreku u smislu članka 13. prvog stavka točke (b) Haške konvencije iz 1980. jer bi predaja djeteta, zbog nasilja u obitelji koje je pretrpjela njegova majka, mogla izložiti dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi [**orig. str. 11.**] ili na drugi način dovesti dijete u nepodnošljiv položaj. Međutim, važnost te prepreke umanjena je činjenicom da su švedska tijela, mjerama koje su donijela u pogledu skrbi nad djetetom i njegova smještanja u dom socijalne skrbi, prije već poduzela potrebne mjere za zaštitu djeteta u smislu članka 11. stavka 4. Uredbe Bruxelles II.a. U ovom slučaju nema razloga smatrati da nije moguće poduzeti takve mjere nakon predaje djeteta u Švedsku.
- 40 Pitanje o razlogu za odbijanje koji je povezan s navodnim nasiljem u obitelji uključeno je u ovaj zahtjev za prethodnu odluku jer je dio ocjene koja se odnosi na predaju djeteta, iako sud koji je uputio zahtjev nema osobitih dvojbi u pogledu praga primjene razloga za odbijanje na temelju postojanja ozbiljne opasnosti, ni u pogledu sposobnosti Švedske da poduzme potrebne mjere za zaštitu djeteta.
- 41 Valja još ocijeniti pitanje preprekâ za predaju djeteta uzimajući u obzir to može li se, u smislu članka 13. prvog stavka točke (b) Haške konvencije iz 1980., smatrati da je nepodnošljiv položaj kada dijete čija je predaja naložena ili njegova majka koja je primarno brinula o njemu nemaju ni važeću dozvolu boravka ni pravo na ulazak u zemlju u koju se zahtijeva predaja djeteta. Kad je dojenče, koje je danas staro otprilike jednu i pol godinu, živjelo u Švedskoj, o njemu je primarno brinula majka koja je nastavila brinuti o njemu u domu socijalne skrbi u koji je smješteno nakon preuzimanja skrbi u dobi od otprilike dva mjeseca. Činjenica da dijete ima pravo dobiti dozvolu boravka u Švedskoj, na temelju obiteljske veze i dozvole boravka njegova oca, nema nužno odlučujuću važnost u okviru ocjene nepodnošljivosti položaja.
- 42 Ako članak 13. prvi stavak točku (b) Haške konvencije iz 1980. treba u tim okolnostima tumačiti na način da bi predaja djeteta u Švedsku dijete stavila u nepodnošljiv položaj, u ovom predmetu još treba ocijeniti što treba smatrati

potrebnim mjerama za zaštitu djeteta nakon njegove predaje u smislu članka 11. stavka 4. Uredbe Bruxelles II.a. Može li se pojam potrebnih mjera, s obzirom na zaštitu interesa djeteta, tumačiti na način da tijela države članice imaju pozitivnu obvezu zajamčiti majci, a ne samo djetetu, pravo na ulazak u zemlju i boravak u njoj, kako bi organizirala osobnu brigu i skrb nad djetetom do završetka sudskih postupaka o skrbi nad djetetom, pravu na kontakt i boravištu koji su u tijeku u dotičnoj državi članici[?] Što se tiče mehanizma Uredbe Bruxelles II.a, nije jasno ni treba li u slučaju predaje djeteta država članica koja predaje dijete na temelju načela uzajamnog povjerenja među državama članicama pretpostaviti da će država boravišta djeteta ispuniti te obveze ili ako je potrebno **[orig. str. 12.]** zatražiti od tijela države boravišta pojašnjenja o stvarnim mjerama koje se poduzimaju kako bi se zaštitio interes djeteta.

- 43 U slučaju da država boravišta djeteta, u slučaju njegove predaje, u skladu s člankom 11. stavkom 4. Uredbe Bruxelles II.a nema obvezu poduzeti prethodno navedene mjere za zaštitu navedenog djeteta nakon njegove predaje, treba li tada načelo zaštite interesa djeteta tumačiti na način da se ne može smatrati da je predaja djeteta u skladu s temeljnim načelima zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, kako se to zahtijeva člankom 20. Haške konvencije iz 1980., i treba li zbog toga predaju odbiti[?] To pitanje treba ocijeniti s obzirom na članak 24. stavke 2. i 3. Povelje o temeljnim pravima. Tom prilikom valja procijeniti interes djeteta kao opće načelo i osobito važnost koja se u okviru te procjene pridaje pravu djeteta na održavanje osobnog odnosa i izravan kontakt s oba roditelja.
- 44 Pitanje koje se odnosi na razlog za odbijanje iz članka 20. uključeno je u zahtjev za prethodnu odluku jer je riječ o odredbi na koju se pozvala majka, a sud koji je uputio zahtjev ipak pojašnjava da nema posebnih dvojbi u pogledu primjenjivosti te odredbe.
- 45 Odgovori na prethodno navedena pitanja o tumačenju neophodni su za rješenje spora u glavnom postupku koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev.

Prethodna pitanja

- 46 Sud koji je uputio zahtjev, nakon što je strankama dao priliku da se izjasne o sadržaju zahtjeva za prethodnu odluku, odlučio je prekinuti odlučivanje o predmetu i uputiti Sudu Europske unije prethodna pitanja navedena u nastavku.

1. Treba li članak 2. točku 11. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe br. 1347/2000 (u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles II.a), koji se odnosi na nezakonito odvođenje djeteta, tumačiti na način da toj kvalifikaciji odgovara situacija u kojoj jedan od roditelja bez suglasnosti drugog roditelja odvede dijete iz njegove države boravišta u drugu državu članicu koja je odgovorna država članica na temelju odluke o transferu koju je donijelo tijelo u skladu s Uredbom (EU) br. 604/2013

Europskog parlamenta i Vijeća (u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III)? [orig. str. 13.]

2. Ako je odgovor na prvo pitanje niječan, treba li članak 2. točku 11. Uredbe Bruxelles II.a, koji se odnosi na nezakonito zadržavanje, tumačiti na način da toj kvalifikaciji odgovara situacija u kojoj je sud države boravišta djeteta poništio odluku koju je donijelo tijelo o prijenosu razmatranja spisa, ali u kojoj dijete čija je predaja naložena više nema važeću dozvolu boravka u svojoj državi boravišta, ni pravo na ulazak u dotičnu državu ili boravak u njoj?

3. Ako s obzirom na odgovor na prvo ili drugo pitanje Uredbu Bruxelles II.a treba tumačiti na način da je riječ o nezakonitom odvođenju ili zadržavanju djeteta i da dijete stoga treba predati u njegovu državu boravišta, treba li članak 13. prvi stavak točku (b) Haške konvencije iz 1980. tumačiti na način da je on prepreka za predaju djeteta jer

i. postoji ozbiljna opasnost, u smislu te odredbe, da bi predaja dojenčeta o kojem je osobno brinula majka, u slučaju da se dijete vrati samo, izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj; ili

ii. bi dijete u svojoj državi boravišta bilo preuzeto na skrb ili smješteno u dom socijalne skrbi, samo ili s majkom, što bi značilo da postoji ozbiljna opasnost, u smislu te odredbe, da bi predaja djeteta izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj; ili

iii. bi se dijete bez važeće dozvole boravka dovelo u nepodnošljiv položaj u smislu te odredbe?

4. Ako je s obzirom na odgovor na treće pitanje razloge za odbijanje iz članka 13. prvog stavka točke (b) Haške konvencije iz 1980. moguće tumačiti na način da postoji ozbiljna opasnost da bi predaja djeteta izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj, treba li članak 11. stavak 4. Uredbe Bruxelles II.a, zajedno s pojmom zaštite interesa djeteta iz članka 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i iz te iste uredbe, tumačiti na način da u situaciji u kojoj ni dijete ni majka nemaju važeću dozvolu boravka u državi boravišta djeteta te stoga nemaju pravo na ulazak ni pravo na boravak u toj zemlji država boravišta djeteta treba poduzeti potrebne mjere kako bi zajamčila zakoniti boravak djeteta i njegove majke [orig. str. 14.] u dotičnoj državi članici? Ako država boravišta djeteta ima takvu obvezu, treba li načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama tumačiti na način da država koja predaje dijete može u skladu s tim načelom pretpostaviti da će država boravišta djeteta ispuniti te obveze ili interes djeteta zahtijeva da se od tijelâ države boravišta zatraže pojašnjenja o konkretnim mjerama koje su

poduzete ili koje će se poduzeti radi njegove zaštite, kako bi država članica koja predaje dijete mogla ocijeniti, među ostalim, primjerenost tih mjera s obzirom na interes djeteta?

5. Ako država boravišta djeteta nema obvezu poduzimanja potrebnih mjera navedenu u četvrtom prethodnom pitanju, treba li s obzirom na članak 24. Povelje o temeljnim pravima članak 20. Haške konvencije iz 1980., u situacijama navedenim u trećem prethodnom pitanju u točkama i. do iii., [orig. str. 15.] tumačiti na način da predstavlja prepreku za predaju djeteta jer bi se predaja mogla smatrati protivnom, u smislu te odredbe, temeljnim načelima za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda?

RADNI DOKUMENT